

Nový zákon o odpadech č. 541/2020, účinný od 1.1.2021 – výtah povinností vztahující se přímo k obcím

z § 3 Hierarchie nakládání s odpady – předcházení, příprava k opětovnému použití, recyklace, jiné využití včetně energetického, odstranění.

z § 5 Původce odpadu = a) každý, při jehož činnosti vzniká odpad

c) obec od okamžiku, kdy osoba odloží odpad do obecního systému

z § 11 Další pojmy – vymezení co se pro účely zákona rozumí komunálním odpadem

„komunální odpad nezahrnuje odpad z výroby, zemědělství, lesnictví, rybolovu, septiků, kanalizační sítě a čistíren odpadních vod, včetně kalů, vozidla na konci životnosti ani stavební a demoliční odpad“ (poznámka: to má návaznost na zapojení podnikatelů do obecního systému a vymezení co do něj mohou odevzdávat)

§ 12 – každý může kompostovat biologicky rozložitelný materiál vznikající při jeho činnosti ..., pokud vzniklý kompost použije v rámci své činnosti (předcházení vzniku odpadu); kompost, který v rámci své činnosti nepoužije je odpadem.

z § 14 nezákonně soustředěný odpad (černé skládky) – vlastník odpadu (§ 5 odst. 2 a 3 – nevztahuje se na odpady z domácností) má povinnost jej předat: a) do zařízení pro nakládání s odpady

Pokud se vlastník pozemku dozví o nezákonně soustředěném odpadu na svém pozemku, je povinen oznámit tuto skutečnost bez zbytečného odkladu na příslušné ORP. ORP se pokusí zjistit vlastníka odpadu. Pokud jej nezjistí, vyzve vlastníka pozemku k odklizení odpadu zpravidla ve lhůtě do 30 dnů od doručení výzvy. Obec, na jejímž území se odpad nachází, může vlastníkovu pozemku poskytnout součinnost při odklizení odpadu a jeho předání do zařízení určeného pro nakládání s odpady. Pokud vlastník pozemku s „černou skládkou“ odklizení nezajistí, může ORP: a) tomuto vlastníku uložit, aby na vlastní náklady zabezpečil místo proti dalšímu návozu odpadu; b) aby zabezpečil odpad před únikem škodlivin do okolního prostředí; c) ORP odpad odklidit

z § 15 původce odpadu - je povinen odst. 2 písm. c) v případě stavebního a demoličního odpadu mít zajištěno písemnou smlouvou před jejich vznikem jejich předání do zařízení pro nakládání s odpady nebo obchodníkovi s odpady nebo na místo určené obcí v obecním systému. *(Poznámka: Toto se bude vztahovat i na občany od 1. 1. 2022)*

- je povinen odst. 2 písm. f) při odstraňování stavby, provádění stavby nebo údržbě stavby dodržet postup pro nakládání s vybouranými stavebními materiály určenými pro opětovné použití, vedlejšími produkty a stavebními a demoličními odpady tak, aby byla zajištěna nejvyšší možná míra jejich opětovného použití a recyklace

(Ve vyhlášce bude stanoveno, že stavební a demoliční odpady obsahující azbest musí být neprodleně po vzniku zabaleny do neprodyšných obalů nebo uloženy do utěsněných nádob či kontejnerů, označeny a předány do příslušného zařízení pro nakládání s odpady.)

z § 20 Školní sběr – škola může od žáků přebírat papír, plast a kovy z domácností; stává se jeho vlastníkem a přebírá povinnosti původce odpadu; do 15. ledna následujícího roku předá obci, na jejímž území se nachází „hlášení“ – formulář v připravované vyhlášce příl. 3; za nepředání údajů obci jde o přestupek do 1 mil. Kč (z § 121 odst. (1) písm. q)

z § 59 Obecní systém – obec je povinna převzít veškerý komunální odpad vznikající na jejím území při činnosti občanů; je povinna určit místa pro oddělené soustředování alespoň nebezpečných odpadů, papíru, plastů, skla, kovů, BRKO, jedlých olejů a tuků a od 1. 1. 2025 textilu

Obec je povinna zajistit, aby recyklovatelné složky tvořily v letech 2025 – 2029 alespoň 60%, v letech 2030 – 2034 alespoň 65% a v roce 2035 a následujících letech alespoň 70% z celkového množství komunálních odpadů, kterých je v kalendářním roce původcem. *(Poznámka: V připravované vyhlášce budou jednotlivé katalogové čísla odpadů, které se zahrnou do výpočtu, jasně určena.)*

Nesplnění povinnosti může být sankcionováno až do výše 200 000 Kč.

Ke splnění povinností obec nastaví obecní systém odpadového hospodářství (dále jen „obecní systém“); může jej nastavit v OZV – pak může zároveň určit místa, kde bude přebírat stavební a demoliční odpad od svých občanů, movité věci v rámci předcházení vzniku odpadů, KO z činnosti podnikatelů vznikající na území obce, výrobky s ukončenou životností (vlastníkem těchto VUŽ je výrobce nebo kolektivní systém a obec nesmí na nich provádět žádné úpravy, rozebírat je či jinak s nimi nakládat) a bioodpad v rámci komunitního kompostování.

z § 62 Podnikatelé, kteří chtějí vstoupit do obecního systému (na základě písemné smlouvy s obcí), mohou do systému předávat jen papír, plasty, skla, kovy a bioodpad od svých zaměstnanců + obaly z papíru, plastů, skla a kovů. Nikoli odpady ze své výroby!

Na provozovatele **zařízení, které je součástí obecního systému** (sběrný dvůr), **se nevztahuje** povinnost v případě příjmu kovů **evidovat údaje** o předávající osobě a **sledovat prostor kamerovým systémem** odst. (4) § 62 zákona).

Plán odpadového hospodářství zpracovávají jen ministerstvo a kraje.

z § 95 „roční hlášení“ (**všechny změny se týkají až hlášení za rok 2021**) – změněn limit: 600 kg NO nebo 100 t „O“ odpadů; ohlašování se podává do 28. února; obce poskytují podrobné informace o obecním systému na listu č. 5 přílohy 13 připravované vyhlášky = 14 tabulek *(Poznámka: S obcemi, kterým zpracovávají roční hlášení Technické služby Jeseník a.s., proběhnou s předstihem osobní jednání pro zajištění požadovaných dat listu 5)*

V roce 2021 se vede evidence a ohlašuje ještě podle 383/2001.

Navyšují se poplatky za uložení odpadů na skládku; je stanoveno 5 dílčích poplatků; správcem poplatku je SFŽP přičemž část poplatku se dělí obcím, na jejímž území se skládka nachází; výše poplatků a poměr dělení mezi SFŽP a obce se každý rok až do roku 2030 mění (uvedeno **v příloze č. 9** zákona). Poplatkovým obdobím je kalendářní čtvrtletí (doposud to byl kalendářní měsíc).

Sazba poplatku za ukládání odpadů na skládku a procenta, kterými se rozpočty podílejí na výnosu poplatků

1. Sazba pro jednotlivé dílčí základy poplatku za ukládání odpadů na skládku (v Kč/t)

Dílčí základ poplatku za ukládání	Poplatkové období v roce									
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030 a dále
využitelných odpadů ^{*)}	800	900	1000	1250	1500	1600	1700	1800	1850	1850
zbytkových odpadů	500	500	500	500	500	600	600	700	700	800
nebezpečných odpadů	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000
vybraných technologických odpadů	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45
sanačních odpadů	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000	1000

^{*)} podle § 40 odst. 1.

2. Dělení částí výnosu ve výši dílčích poplatků (v %; rozpočet obce, na jejímž území se skládka nachází/rozpočet Státního fondu životního prostředí České republiky)

Dílčí poplatek za ukládání	Poplatkové období v roce									
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030 a dále
využitelných odpadů ^{*)}	60/40	50/50	45/55	36/64	28/72	26/74	24/76	22/78	20/80	20/80
zbytkových odpadů	80/20	75/25	75/25	75/25	75/25	60/40	60/40	50/50	50/50	40/60
nebezpečných odpadů	50/50	50/50	50/50	50/50	50/50	50/50	50/50	50/50	50/50	50/50
vybraných technologických odpadů	100/0	100/0	100/0	100/0	100/0	100/0	100/0	100/0	100/0	100/0

Dle § 157 v poplatkovém období do roku 2029 **může obec uplatnit nárok na poplatek** za ukládání komunálního odpadu (čili tzn. třídící slevu z poplatku za ukládání využitelných odpadů = odpady s výhřevností v sušině od 6,5 MJ/kg nebo parametrem biologické stability AT4) ve výši 500 Kč/t **na určité množství** komunálního odpadu; výpočet je stanoven v **příloze č. 12** zákona. (poznámka: obcím byl z TSJ zaslán e-mail s předlohou textu o uplatnění nároku na uvedený poplatek za rok 2021)

Nové povinnosti v případě komunitního kompostování (§ 65 – 66) – vedení evidence, provozního deníku, podávání hlášení...

Přeprava nebezpečných odpadů (§ 78 – 79 zákona) – odesílatel je povinen dokončit přepravu neb. odpadů do 48 hodin od jejího zahájení; sankce při nesplnění povinnosti až do 10 mil. Kč. (Poznámka: Upozornění platné zejména pro obce, které si sběr a přepravu NO zajišťují samy.)

z § 89 - Lékaři a veterináři musí zpracovat poučení pro pacienty nebo chovatele a písemně je poučit (pacient nebo chovatel musí poučení podepsat) o nakládání s odpady ze zdravotnické nebo veterinární péče poskytované v domácnosti, v případě zvířat poskytované v místě ustájení zvířete. Povinnost vzniká dle přechodného ustanovení až od 1. 1. 2022.

Přestupky (§ 117 – 125) – pokuty jak občanům (např. při neohlášení černé skládky, smísení nebezpečných odpadů, nakládání se zdravotními odpady v rozporu s poučením od lékaře/veterináře apod.), tak obcím a jiným původcům.

Zákon zrušuje mimo jiné:

- zákon č. 185/2001 Sb. o odpadech
- vyhlášku č. 383/2001 – o podrobnostech nakládání s odpady
- vyhlášku č. 294/2005 – o podmínkách ukládání odpadů na skládky

vyhlášku č. 93/2016 – o katalogu odpadů

vyhlášky č. 321/2014 a 210/2018 – o rozsahu a způsobu zajištění odděleného soustředování složek KO

vyhlášku č. 352/2008 – autovraky

vyhlášku č. 437/2016 – použití kalů za zemědělské půdě

Nové vyhlášky, které nahradí ty zrušené a na které se nový zákon č. 541/2020 ve svých ustanoveních odvolává, nejsou doposud schváleny a vydány (odhadem budou za 3 měsíce). Dle metodických pokynů Ministerstva ŽP se některé povinnosti nadále řídí původními vyhláškami (zejména vyhl. č. 383/2001 Sb. a vyhl. č. 294/5002 Sb.)

Aktuálně je vydáno 5 metodických pokynů MŽP k novému zákonu o odpadech (dva se týkají přímo obecního systému); odkaz = https://www.mzp.cz/cz/odpady_podrubrika (pak zvolit „Nová legislativa a metodické pokyny“)

Poplatky za provoz obecního systému řeší nový, tzv. „změnový zákon“ č. 543/2020, účinný od 1. 1. 2021

Zavádí 2 typy poplatků – A) za obecní systém nebo

B) za odkládání KO z nemovité věci

add A) Obecní systém – poplatník je fyzická osoba nebo vlastník bytu, RD nebo rekreačky

- osvobození od poplatku uvedeno v § 10g

- výše poplatku je maximálně 1200 Kč

add B) Poplatek za odkládání KO z nemovité věci – základ dle hmotnosti odloženého odpadu v kg nebo dle objemu odloženého odpadu v litrech nebo dle kapacity soustředovacích prostředků v litrech

Obec může určit minimální základ dílčího poplatku, který činí nejvýše 10 kg nebo 60 litrů.

Sazba poplatku činí nejvýše 6 Kč/kg nebo 1 Kč/l.

Za poplatkové období roku 2021 může obec vybírat poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů, který zavedla před účinností tohoto zákona (pro povinnosti se použije zák. č. 565/1990 Sb.).

Pokud má obec zaveden poplatek (před nabytím účinnosti zákona č. 541/2020) za komunální odpad pro poplatkové období roku 2021, použijí se pro povinnosti ustanovení zákona č. 185/2001 Sb. Pak OZV, kterou obec tento poplatek zavedla, pozbývá platnosti nejpozději 31. 12. 2021.

Zákon číslo 542/2020 o výrobcích s ukončenou životností (VUŽ), účinný od 1. 1. 2021

řeší nakládání (tedy „zpětný odběr“) s:

- = elektrozařízeními
- = bateriemi a akumulátory
- = pneumatikami
- = autovraky

§ 14 – konečný uživatel smí předat VUŽ pouze na místo zpětného odběru; odevzdaný výrobek se stává vlastnictvím provozovatele kolektivního systému; do předání zpracovateli nesmí být výrobek předmětem úpravy, využití nebo odstranění

§ 16 – výrobce a obec mohou za účelem zřízení místa zpětného odběru uzavřít písemnou smlouvu o využití obecního systému; nesmí být sjednáno výhradní právo pouze pro určité výrobce nebo výrobky s ukončenou životností

§ 17 – provozovatel místa zpět. odběru může odmítnout převzít VUŽ, který ohrožuje zdraví osob nebo obsahuje přidaný odpad; může odmítnout převzít VUŽ v množství, které překračuje kapacitu místa zpět. odběru; může odmítnout převzít VUŽ, u kterých je pochybnost, že jde o VUŽ od konečného uživatele

§ 104, odst. (1) Každý, kdo se zbavuje vozidla s ukončenou životností nebo jeho části, je smí předat pouze osobě oprávněné ke sběru vozidel s ukončenou životností. *(To znamená, že i náhradní díly se musí odevzdat jen oprávněné osobě.)*

odst. (5) Nikdo nesmí ... držet nebo přechovávat více než 3 vybraná vozidla s ukončenou životností, která nejsou evidována v registru silničních vozidel ...

Jeseník 12. 1. 2021

Zpracoval: Stanislav Jati – vedoucí provozu odpadového hospodářství Technických služeb Jeseník a.s.